

Undervisningsmateriale

MELLEMTRIN/UDSKOLING

Dea Trier Mørch - Ind i verden

13. nov 2019 – 23. feb 2020

Kunsten
Kreativitarium

STØTTET AF
NORDEA
FONDEN

Dea Trier Mørch, Vinterbarn, 1976

Om undervisningsmaterialet

Udstillingen *Dea Trier Mørch – Ind i verden* kan opleves på Kunsten fra 13. november 2019 til 23. februar 2020.

Undervisningsmaterialet giver eleverne indsigt i kunstneren Dea Trier Mørchs teknikker og udstillingens tematikker gennem øvelser før, under og efter besøget på Kunsten.

Materialet indeholder korte introduktioner til udstillingen, Dea Trier Mørch, grafik og linoleumssnit samt øvelser inden for de tre følgende temaer. Hvert enkelt tema indeholder en kort introduktion.

Familieliv

Politisk kunst og plakater

Ord og billeder

God fornøjelse!

Undervisningsmaterialet er udviklet af Kunstens formidlingsafdeling, Kunsten Kreativitarium.

Har du spørgsmål til materialet eller brug for yderligere inspiration til arbejdet med udstillingen, er du altid velkommen til at kontakte formidlingsudvikler Anne Bay: abno@kunsten.dk

Der er udviklet kreative læringsforløb til udstillingen. Book et besøg på www.kunsten.dk

Om udstillingen

Udstillingen *Dea Trier Mørch – Ind i verden*, giver et indblik i grafiske værker af den danske kunstner Dea Trier Mørch (1941-2001), der var en markant, engageret og politisk kunstner, som skabte enkelte og stærke skildringer – både af familie- og samfundslivet.

Eleverne kan opleve ca. 90 af Dea Trier Mørchs grafiske værker, der alle er skabt i perioden 1967-1977. Linoleumssnit var Dea Trier Mørchs foretrukne medie i denne periode, og gennem sine enkelte snit skabte hun værker om fødsel, familieliv, politik og samfundet i 1970'ernes Danmark. Emner, der er så universelle, at de kan genaktualiseres i lyset af elevernes verden i dag.

Ind i verden er den første samlede præsentation af Dea Trier Mørchs grafiske værker på et kunstmuseum. Udstillingen er produceret af Louisiana Museum of Modern Art i tæt samarbejde med Kunsten Museum of Modern Art Aalborg og Dea Trier Mørchs familie.

Udstillingsview, Dea Trier Mørch – Ind i verden, Kunsten Museum of Modern Art Aalborg, 2019

Foto: Niels Kristian Fabæk Christensen

Om Dea Trier Mørch

Dea Trier Mørch (1941-2001) er en enestående personlighed inden for den grafiske kunst i Danmark. Med afsæt i kulturelle strømninger i samfundet både i Danmark og i udlandet – som studenteroprøret og kvindekampen – skabte hun grafiske værker i et stærkt og karakteristisk formsprog, der stadig vækker genklang i dag.

Dea Trier Mørch voksede op med sin bror og sin mor i København. Hun startede på Kunstakademiet som 18-årig, men fandt sig ikke til rette på studiet, da det, ifølge hende, fokuserede på den abstrakte kunst, og der var en holdning blandt eleverne, at *den figurative kunst var død*. Det var under et ophold i Østeuropa, hvor hun fik øjnene op for politiske plakater – figurative, relaterbare og med et stærkt budskab. Disse plakater blev starten på det visuelle udtryk, Dea Trier Mørch stadig er kendt for i dag.

I Dea Trier Mørchs værker er mennesket i centrum, og i sine værker forbinder hun hjemmets intime verden, med den store verden, for at gøre kunsten relevant for dem, der oplever den:

På Kunstens hjemmeside kan I se filmen *Dea Trier Mørch – om arbejde og hverdagen* produceret af JJ Film, 1980.

“Koblingen mellem det intime, nære liv og storpolitiske strømninger er del af et samlet projekt, der handler om at få kunsten ud i livet og ind i verden.”

- Udstillingskatalog fra Louisiana Museum of Modern Art

Dea Trier Mørch 1983. Foto: Andreas Trier Mørch.

Om Dea Trier Mørch

Biografi

1941: Født i København den 9. december. Død den 26. maj 2001.

1958-64: Uddannet fra Det Kongelige Danske Kunstakademi Billedskolerne i København. Hun debuterer som kunstner på Kunstnernes Efterårsudstilling i 1961 – blot 20 år gammel.

1964-67: Studerer på kunstakademier i Prag, Krakow, Leningrad, Beograd og Warszawa.

1968: Vender tilbage til Danmark og debuterer med rejseskildringen *Sorgmunter Socialisme* med tekst og billeder fra Sovjetunionen.

1969-1977: Medstifter af kunstnerkollektivet Røde Mor, der forener billedkunst, rockmusik og teater, og hvor Dea Trier Mørchs grafiske arbejde spiller en væsentlig rolle.

1972: Melder sig ind i Danmarks Kommunistiske Parti, hvor hun er medlem og politisk aktiv indtil 1982.

1976: Får sit folkelige gennembrud med romanen *Vinterbørn*, der følger atten kvinder på Rigshospitalets fødegang. Hun udgiver i de følgende år en række romaner.

1977-1979: Gift med musiker Troels Trier. Sammen fik parret tre børn.

På akademiet var Deas tegnelærer Egill Jacobsen, som I også kan finde værker af på Kunsten

Egill Jacobsen, Græshoppedans, 1941

Dea Trier Mørch 1979. Foto: Andreas Trier Mørch

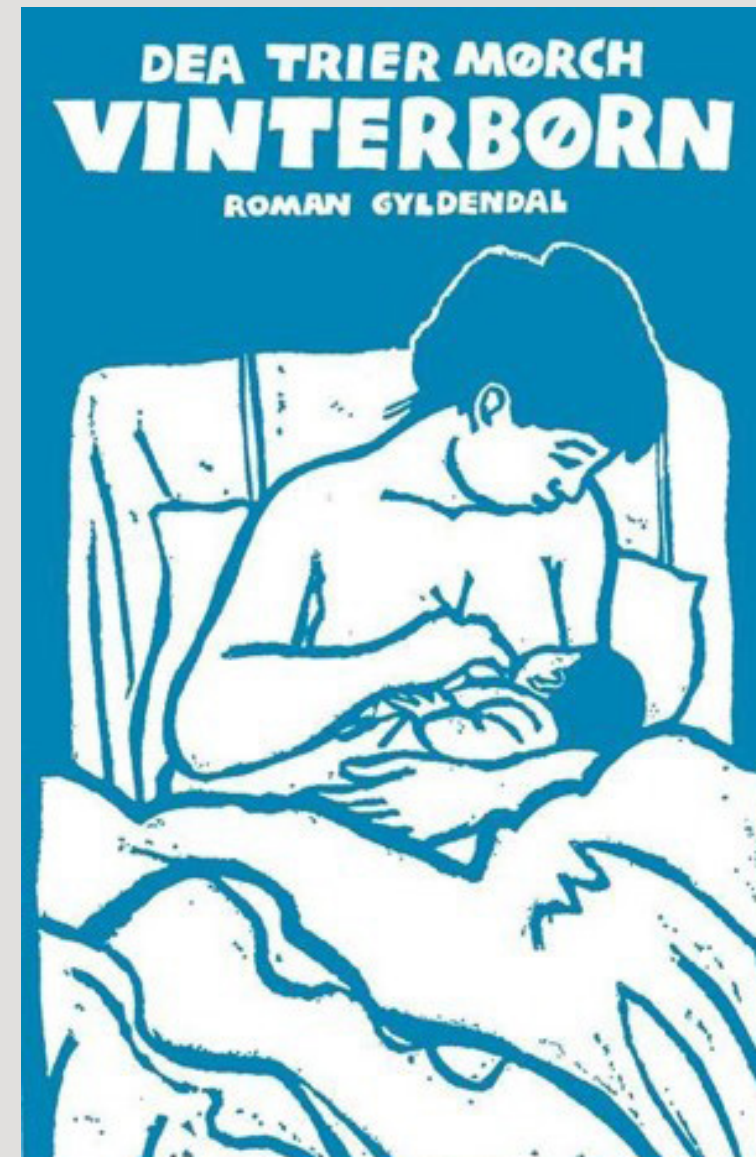
Om Dea Trier Mørch

Forfatterskab

Dea Trier Mørch startede sit kunstneriske virke som grafiker, men i dag er hun også kendt som forfatter. Da hun første gang blev mor til datteren Rosa i 1970, fandt hun det vanskeligt at forene det at være mor og det at være billedkunstner. Hun startede med at lave illustrationer af børnene, der var derhjemme, men begyndte også at skrive.

Hun fik sit folkelige gennembrud som forfatter med romanen *Vinterbørn*, der blev udgivet i 1976. Heri forenedes hendes grafiske arbejde med hendes forfatterskab. Dea var selv med i hele processen omkring sine bogudgivelser: hun forfattede og illustrerede, men fulgte også bogens øvrige processer som korrekturlæsning, trykning, indbinding og distribuering.

Dea Trier Mørch, forside til *Vinterbørn*, 1976

Om grafik og linoleumstryk

Grafik er en betegnelse, som bruges samlet om forskellige teknikker til at gengive tekst eller illustrationer – som eksempel på grafik kan træsnit og kobberstik nævnes.

Dea Trier Mørchs foretrukne udtryksmiddel var linoleumssnit, som også er en teknik til grafisk arbejde. Det var let og hurtigt, og hun kunne lave sine motiver fra hjemmet, ved sit skrivebord.

Linoleumssnit laves ved, at et motiv tegnes på en linoleumsplade. Efterfølgende bruges en skarp kniv eller en syl, til at fjerne linoleum fra pladen, således at det tegnede motiv alene står tilbage. Alt det, der er tilbage på pladen, vil give et aftryk. Bagefter smørers der maling på pladen, og det presses på et stykke papir eller stof med en trykpresse. Pladen vaskes af, og processen gentages. Linoleumssnit er ofte karakteriseret ved, at de er enkelte og med en lille detaljerigdom. Ofte er motiverne holdt i en farve, som kan varieres fra tryk til tryk.

Grafik er kendetegnet ved, at det er nemt af lave en stor serie af det samme kunstværk, og det er nemt at distribuere. Derfor ser man ofte grafisk arbejde i forbindelse med plakater og aviser. Det er et billigt materiale, og det er let at skære i.

På udstillingen kan I se noget af det værktøj, Dea Trier Mørch brugte til at skabe sine værker med.

1. Familieliv

Introduktion

Familielivet, slægtsbånd og det nære og intime liv står stærkt i Dea Trier Mørchs verden og i hendes kunst.

Hun er en del af en familie, der er kendt for deres kunstneriske årer – både inden for billedkunst, arkitektur, litteratur og musik.

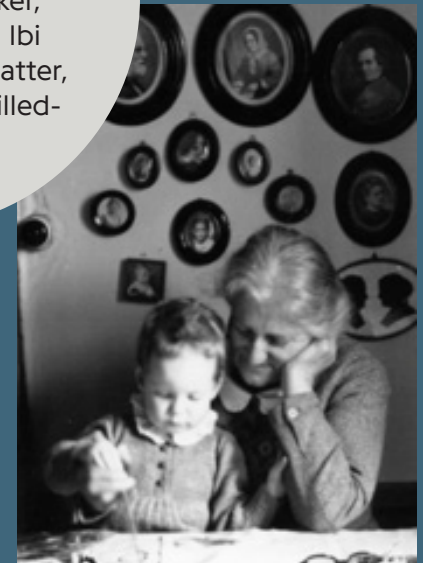
Hun er selv datter af en enlig mor, der var arkitektstuderende, da hun fødte Dea og broderen, Andreas, så Dea Trier Mørch er ofte blevet passet af sine bedsteforældre, ligesom at Deas mor også har passet Deas egne børn.

Dea Trier Mørch skildrer familielivet i mange af sine kunstværker både sin egen familie og af andre familier.

Se eventuelt dokumentaren om Trier-familien her:

https://www.dr.dk/drtv/se/kulturdynastier_-familien-trier_49025

Her ses Dea Trier Mørch siddende hos sin mormor, Gudrun Trier, der også var kunsthåndværker, ligesom Deas mor, Ibi Trier, var det. Deas datter, Sara Trier, er også billedkunstner.

Dea Trier Mørch , Tegnetime, 1978

1. Familieliv

Opgaver UNDER besøget på Kunsten

Hele klassen

- Find værket *Far, mor og barn*. Kig godt på det. Dea Trier Mørch var kendt for enkle motiver.
- Beskriv baggrunden og rummet omkring familien. Hvor for tror I, der er tomt?
- Med en blyant skal I prøve at tegne personernes blikretninger, og andre linjer motivet. Hvad gør billedets opbygning ved oplevelsen af familiens relation til hinanden?
- Billedet har ingen farver. Hvorfor ikke det?

Individuelt

- Prøv eventuelt at farvelæg motivet og se, hvordan motivet udtryk ændre sig.
- Prøv også at tegne omgivelser omkring familien.

Dea Trier Mørch, *Far, mor og barn*, 1977

1. Familieliv

Opgaver EFTER besøget på Kunsten

Hele klassen

I kunstværket *Til døden os skiller* (1967), har Dea Trier Mørch illustreret et liv mellem to mennesker fra de mødes til de dør.

Kunstværket er lavet som en lille tegneserie, der fortæller de to personers livshistorie.

- Se på kunstværket og snak om, hvad I tror, de oplever.

Individuelt

Nu skal du lave en lille tegneserie om dit eget liv.

- Skriv de ni vigtigste, sjoveste mest spændende ting ned, som du synes er sket i dit liv, eller som du drømmer om kommer til at ske i dit liv.
- Tegn tegneserien i Figur 1.

Dea Trier Mørch, *Til døden os skiller*, 1967

Figur 1

2. Politisk kunst og plakater

Introduktion

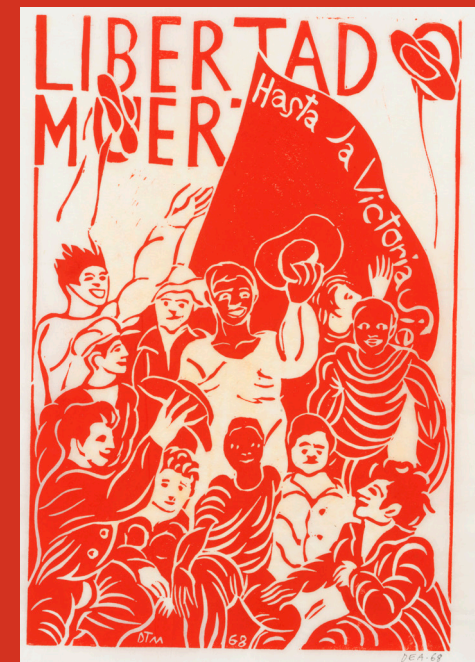
Dea Trier Mørch var en stærkt politisk engageret kunstner. Gennem sin kunst gav hun stemmer til udsatte mennesker i samfundet – børn, kvinder, politiske fanger og frihedsskæmpere.

Gennem hele sit liv, var hun politisk aktiv i foreninger. I 1969 var hun medstifter af kunstnerkollektivet, *Røde Mor*. Gennem musik, teater, billedkunst og litteratur, var det *Røde Mors* hensigt at være en stemme for de undertrykte og svage.

Grafikken var Dea Trier Mørchs foretrukne medie, fordi det var hurtigt og billige at producere samt let at lave i mange eksemplarer. Hun solgte mange plakater med det formål at indtjeningen skulle gå til at støtte samfundets svage.

Dea Trier Mørch, Majrevolutionen, 1968

Dea Trier Mørch, Uden titel, 1968

2. Politisk kunst og plakater

Opgaver FØR besøget på Kunsten

Hele klassen

- Læs *Røde Mors* manifest, som I finder nederst på siden.
- Snak om, med hvilke ord og vendinger *Røde Mor* beskrives, og snak om, hvad/hvem *Røde Mor* er.

Individuelt

- Dea Trier Mørch har lavet *Røde Mors* logo (FIGUR 1). Tegn jeres eget bud på, hvordan *Røde Mor* ellers kunne se ud i FIGUR 2.

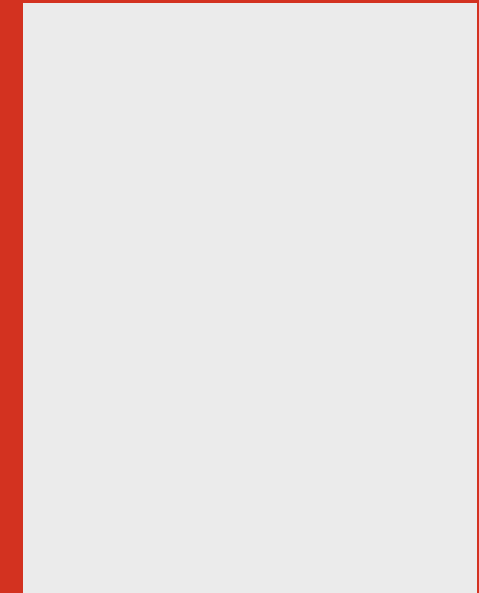
*"Røde Mor er revolutionens mor
De undertrykte og de svages mor forældreløses mor
Røde mor venter på dig, glemmer dig ikke og holdemaden varm
Røde med er en vild og rasende løvinde
Røde Mor går med en olivenkvist i næbbet
Røde mor er et sort får og desuden et rødt flag"*

(Røde Mor, Manifest, 1069)

Dea Trier Mørch, Røde Mor-logo, ca. 1971

Figur 1

2. Politisk kunst og plakater

Opgaver UNDER besøget på Kunsten

Hele klassen

- Find værket *Han begynder at tænke* (1968).
- Se grundigt på det.
- Soldaten har nogle genstande i hjelmen. Hvad fortæller de os om ham?
- Soldatens hjelm dækker delvist for hans udsyn. Hvad tror I, det skal symbolisere?
- Værkets titel er *Han begynder at tænke*. Hvad tror I, han tænker på?
- Kig på soldaten og omgivelserne og på farvevalget. Hvad kan det fortælle os om Dea Triers Mørchs forhold til krig?

I grupper

- Gå selv på opdagelse efter andre politiske kunstværker i udstillingen. Skriv de emner op, som Dea Trier Mørch arbejdede med.

Hele klassen

- Snak om de emner, I har fundet. Hvis I skulle lave politisk kunst I dag – hvilke emner ville I så vælge?

Dea Trier Mørch, *Han begynder at tænke*, 1968

2. Politisk kunst og plakater

Opgaver EFTER besøget på Kunsten

Individuelt

- Find et foto på nettet af en samfundsmæssig eller politisk nyhed, der interesserer dig – Det kan handle om klima, kønsroller, børns vilkår eller noget helt andet - fx et aktuelt emne på skolen.
- Læg en transparent ovenpå fotoet. Klip fotoets former ud af karton, og lim dem oven på transparent, sådan at motivet nu er opbygget af former. Nu har du lavet din egen trykkeform.
- Ovenpå transparenten lægges et stykke papir, og med et farvekridt, der holdes vandret, gnider på papiret, så du får farve frem. På denne måde skaber I jeres eget grafik.
- Prøv at lave aftryk med forskellige farver, som Dea har gjort i sine Cuba-billeder. Snak om, hvad der sker, når farven ændres.

Hele klassen

- Lav en protestdemonstration på skolen, hvor I går med jeres plakater. Plakaterne hænges efterfølgende op i et af skolens fællesarealer.

Dea Trier Mørch trykte nogle af sine motiver i flere forskellige farver. Snak om, hvad det går ved værket, at det pludselig har en anden farve.

Dea Trier Mørch, CUBA, 1969

Dea Trier Mørch, CUBA, 1969

3. Ord og billeder

Introduktion

Ord og billede hænger sammen i Dea Trier Mørchs kunst. Mange af Deas motiver indeholder ord.

Dea Trier Mørch var både billedkunstner og forfatter. Mange af hendes kunstværker er det, hun kaldte "massekunst" – kunst for og om masserne. En kunst alle kunne forholde sig til, gennem en enkelt og klart formsprog.

Mange af Dea Trier Mørchs kunstværker er trykt som plakater, hvor billede og ord smelter sammen til et hele, som politiske plakater, eller som illustrationer i de bøger, Dea skrev.

Dea Trier Mørch var ordblind. Derfor skrev hun næste altid i versaler .

Hendes ordblindhed var også grunden til at hun søgte ind på kunstakademiet som 16-årig. Hun ønskede ikke en boglig uddannelse.

Dea Trier Mørch, Enuma Elish Babylonsk Skabelsesdigt
ca. 18800 f. Kr. , 1972

3. Ord og billeder

Opgaver UNDER besøget på Kunsten

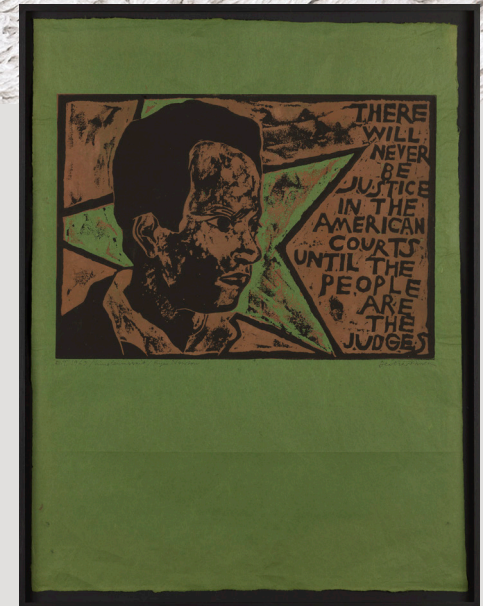
Hele klassen

- Find værkerne *Huey Newton* og *Helikopter*. Kig på dem. Kan I se, hvad der står. Hvad tror I, Dea mener med det, hun har skrevet.
- Hvordan er forholdet mellem de ord, der står skrevet, og motivet?
- Hvad handler billederne om?

I grupper

- Udvalg et kunstværk fra udstillingen. Det må ikke være et værk, der allerede indeholder tekst.
- Skriv en lille tekst, der passer til motivet. Det skal blot være en enkelt sætning.

Huey Newton (1842-1989) var en afro-amerikansk politisk aktivist

Dea Trier Mørch, Huey Newton, 1969

Bourgeoisiet betyder det velstillede borgerskab, eller den samfundsklasse, der ejer produktionsmidlerne.

- Den Store Dansk Encyklopædi

Dea Trier Mørch, Helikopter, 1969

3. Ord og billeder

Opgaver EFTER besøget på Kunsten

I grupper

- Find en sangtekst på nettet af *Røde Mor* (lyt eksempelvis til *Ta' på landet*, *Vuggesang* eller *Født til velfærd*). Print teksterne ud.
- Snak om, hvad I tror, sangen handler om.
- Klip nu alle sangens linjer fra hinanden, sådan at det bliver løse sætninger.

Individuelt

- Vælg en sætning, og tegn et motiv, der passer til.

Hele klassen

- Læs jeres sætninger op for hinanden og vis/forklar hvordan I har lavet det til et motiv.

Når Dea Trier Mørch skrev sine romaner var det på en skrivemaskine. Hun klippede efterfølgende linjerne fra hinanden, således at sætningerne kunne sættes sammen på nye måder.

Screenshot fra filmen Dea Trier Mørch – om arbejde og hverdag, 1980, produceret af JJ Film

Kunsten Kreativitarium

STØTTET AF

NORDEA
FONDEN

Materialets tekster tager afsæt i udstillingskataloget, som er udviklet af Louisiana Museum of Modern Art.

Øvrige kilder:

”Kulturdynastier – Familien Trier”, DRTV

”Dea Trier Mørch – om arbejde og hverdagen”, JJ Film, 1980